

การจัดการดำเนินงานและการผลิตหมากแห้งในพื้นที่อำเภอหนองพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

พิมลรัตน์ แดงพลับ, เกษสิรินทร์ ชูภรณ์, ณัฏฐ์ ก่ำชัย, อีรพล ฐลีกาญจน์ และ อรปวิณ เลิศไกร*

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช 80110

*mimew_onpawee@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การจัดการดำเนินงานและการผลิตหมากแห้งในพื้นที่อำเภอหนองพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม 400 ชุด และแบบสัมภาษณ์ 6 ชุด ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้จำหน่ายหมากแห้งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 51-60 ปี และระดับการศึกษา ประถมศึกษา ปัจจุบันส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาทและมีพื้นที่เพาะปลูกหมากจำนวน 1-10 ไร่ และช่องทางการกระจายหมากแห้ง ผลการวิจัยพบว่า ส่วนมากเกษตรกรจะขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยส่วนใหญ่เกษตรกรนำผลผลิตไปขายเองที่จุดรับซื้อ ปัญหาและอุปสรรคของช่องทางการกระจายหมากแห้งของเกษตรกร แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผลผลิต ด้านปริมาณ ด้านราคา ด้านคลั่งสินค้า ด้านการขนส่ง ด้านการบริการ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ ด้านปริมาณ มีปัญหาในเรื่องพ่อค้าบางรายกำหนดปริมาณการรับซื้อ และหมากแห้งมีความแห้งมากเกินไปทำให้ปริมาณหมากมีน้ำหนักลดลง ด้านราคายังพบปัญหาในเรื่องถูกพ่อค้าคนกลาง เอาเปรียบทางด้านราคา ขาดข่าวสารทางด้านราคา และราคาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

คำสำคัญ: หมากแห้ง พ่อค้าคนกลาง การกระจาย

บทนำ

หมากเป็นพืชที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านความเป็นอยู่ของคนไทย ซึ่งแหล่งปลูกหมากที่เป็นเชิงการค้าของโลก ได้แก่ อินเดีย ศรีลังกา พม่า และไทย แหล่งปลูกในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ ซึ่งประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกหมาก 116,756 ไร่ ผลผลิตรวม 437,010 ตัน และมีมูลค่าการส่งออกหมากไปยังต่างประเทศ 1,043.57 ล้านบาท โดยจังหวัดที่มีการปลูกหมากมากที่สุด ในภาคใต้ คือ จังหวัดชุมพร รองลงมาคือ นครศรีธรรมราช ระนอง พัทลุง และสุราษฎร์ธานี ซึ่งในอดีตคนไทยนิยมกินหมากตั้งแต่เจ้านายถึงชาวบ้านธรรมดาแม้มีเขียวนหมากไว้รับแขกผู้มาเยี่ยมเยือน ด้วยความสำคัญแห่งวัฒนธรรม ปัจจุบันหมากเปลี่ยนเข้าไปมีบทบาทในแง่อุตสาหกรรมหลายชนิด หมากจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่น่าสนใจ ปลูกง่าย การปฏิบัติดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก โรคแมลงรบกวนน้อย ลงทุนไม่สูง ทำรายได้สม่ำเสมอต่อเนื่องเป็นเวลานานนับสิบปี โดยแนะนำให้ปลูกในลักษณะผสมผสานร่วมกับพืชเศรษฐกิจอื่นเพื่อเสริมรายได้ และอีกทั้งยังสามารถปลูกไว้ทำเป็นแนวเขตรั้วหรือพืชรกนลมได้ดี ซึ่งหมากมีคนนำไปใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ เนื้อในผล นำไปเคี้ยวรวมกับใบพลูและปูนขาวคนไทยใช้ปูนแดงซึ่งทำมาจากปูนขาวผสมน้ำขมิ้น และสามารถใช้เป็นยาสมุนไพรในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น แก้กึ่งเสียด แก้กึ่งโรควิด และฟัน นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีการส่งออกหมากไปยังต่างประเทศ เช่น บังคลาเทศ อินเดีย ปากีสถาน และซาอุดีอาระเบีย

ซึ่งในปัจจุบันเกษตรกรมีการแปรรูปหมากเป็นหมากแห้งมากกว่าการขายหมากสด เนื่องจากมีราคาขายสูงกว่าประมาณ 10 เท่า โดยราคารับซื้อหมากแห้งจะขึ้นอยู่กับคุณภาพหรือความแห้ง ความสะอาด และความสวยงามของหมากแห้งโดยรวม ราคาหมากแห้งอยู่ที่กิโลกรัมละ 80-90 บาท ซึ่งการทำหมากแห้งมีความนิยม ยังสามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน หากมีการเก็บรักษาอย่างเหมาะสม คือ

เก็บไว้ในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิดในสถานที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก นอกจากนี้การผลิตหมากแห้งจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกหมาก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดการดำเนินงานและการผลิตหมากแห้งในพื้นที่อำเภอพนมไพร จังหวัดนครราชสีมา โดยทำการศึกษาถึงช่องทางการกระจายของหมากแห้ง ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลที่ได้ศึกษาจากเกษตรกรและผู้ประกอบการให้กับหน่วยงานราชการโดยตรง ซึ่งจากข้อมูลสำนักงานเกษตรนครราชสีมา พบว่า พื้นที่อำเภอพนมไพร มีพื้นที่เก็บเกี่ยว 254.78 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่เก็บเกี่ยวมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงช่องทางการกระจายด้านโลจิสติกส์ของหมากแห้งในพื้นที่อำเภอพนมไพร จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการผลิตของหมากแห้งในพื้นที่อำเภอพนมไพร จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานงานวิจัย

ความแตกต่างของปัญหาและอุปสรรคของช่องทางการกระจายหมากแห้งในแต่ละด้านคุณภาพผลผลิต ด้านปริมาณ ด้านราคา ด้านคลังสินค้า ด้านการขนส่ง และด้านบริการ จำแนกตามกรณีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงหน้าบ้าน และกรณีนำไปขายเองให้กับพ่อค้าคนกลางที่จัดรับซื้อ พบว่า แต่ละด้านไม่มีความแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดการดำเนินงานและการผลิตหมากแห้งในพื้นที่อำเภอพนมไพร จังหวัดนครราชสีมาโดยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ คือ แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการโลจิสติกส์ การกระจายสินค้า การขนส่ง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมาก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โลจิสติกส์ คือ การจัดลำเลียงสินค้าเพื่อให้เกิดค่าใช้จ่ายโดยรวมในการกระจายสินค้าต่ำที่สุด โลจิสติกส์เกี่ยวข้องตั้งแต่กระบวนการจัดหาวัตถุดิบและไปสิ้นสุด ณ จุดที่มีการบริโภคสินค้านั้น หรือในอีกความหมายหนึ่ง โลจิสติกส์เป็นกระบวนการในการจัดการวางแผน จัดสายงานและควบคุมกิจกรรมทั้งในส่วนที่มีการเคลื่อนย้ายและไม่มีการเคลื่อนย้ายในการอำนวยความสะดวกของกระบวนการไหลของสินค้า ตั้งแต่จุดเริ่มจัดหาวัตถุดิบไปถึงจุดที่มีการบริโภคโลจิสติกส์ (กมลชนก สุทธิวาหนฤพุฒิ , 2548) ประกอบด้วยกิจกรรม การบริการลูกค้า กระบวนการสั่งซื้อ การคาดการณ์ความต้องการ การบริหารสินค้าคงคลัง การบริหารการขนส่ง การบริหารคลังสินค้าและการจัดเก็บ โลจิสติกส์ย้อนกลับ การจัดซื้อ การจัดเตรียมอะไหล่และชิ้นส่วนต่างๆ การเลือกที่ตั้งโรงงานและคลังสินค้า การขนถ่ายวัสดุ การบรรจุภัณฑ์และหีบห่อ การติดต่อสื่อสารด้านโลจิสติกส์

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัย ของ นางลักษณ์ ตั้งใจ (2551) ที่ได้ทำการศึกษาช่องทางการจัดจำหน่ายส้มเขียวหวาน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ เช่นเดียวกับงานของ วรณิ สุทธิใจดี (2553) ทำการวิเคราะห์รูปแบบการกระจายผลผลิตลิ้นจี่ที่สวนใหญ่ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง และงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลยา ไชยวงศ์ (2556) เรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการค้าข้าวอินทรีย์ อ.เมือง จ.พะเยาที่ทำการศึกษากิจกรรมหลักด้านโลจิสติกส์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) จากเกษตรกรผู้จำหน่ายหมากแห้ง และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ประกอบการรับซื้อหมากแห้ง ในพื้นที่อำเภอพนมไพร จังหวัดนครราชสีมา

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ที่ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มพ่อค้าคนกลาง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มประชากร คือ เกษตรกรที่ปลูกหมากในเขตพื้นที่อำเภอหนองบัว จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้หลักการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากร หรือประชากรที่ไม่สามารถนับจำนวนได้ (Infinite Population) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad n &= \frac{P(1-P)(Z)^2}{e^2} \\ &= \frac{(0.50)(1-0.50)(1.96)^2}{0.50^2} \\ &= 384.16 \text{ หรือ } 400 \text{ ราย} \end{aligned}$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและสัมภาษณ์ 2 แบบดังนี้

แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่ทำหมากแห้งในพื้นที่อำเภอหนองบัว จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่เก็บข้อมูล แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การแปรรูปหมากแห้ง 3) ช่องทางการกระจายหมากแห้ง 4) ปัญหาและอุปสรรคของช่องทางการกระจายหมากแห้ง 5) ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่สอบถามกับผู้ประกอบการรับซื้อหมากแห้ง ในพื้นที่อำเภอหนองบัว จังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการเลือกที่ตั้ง ด้านการเคลื่อนย้ายวัสดุ ด้านคุณภาพผลผลิต และด้านการขนส่ง

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ มีดังนี้ คือ ศึกษาค้นคว้ารวบรวมแนวคิดทฤษฎี จากหนังสือวารสาร และงานวิจัย สร้างเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพื่อความถูกต้อง นำแบบสอบถามทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น และลงพื้นที่ให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม Statistical Package for the social Science for Windows (SPSS) วิเคราะห์และสรุปผล โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.21-5.00	แสดงว่า อยู่ในระดับประสบปัญหาหนักที่สุด
3.41-4.20	แสดงว่า อยู่ในระดับประสบปัญหาหนัก
2.61-3.40	แสดงว่า อยู่ในระดับประสบปัญหามาก
1.81-2.60	แสดงว่า อยู่ในระดับประสบปัญหาน้อย
1.00-1.80	แสดงว่า อยู่ในระดับประสบปัญหาน้อยที่สุด

ผลและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้จัดลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนและเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบข้อมูลที่ได้เป็นดังนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.50 มีอายุ 51-60 ปี ระดับการศึกษา ประถมศึกษา อาชีพ เกษตรกร และมีรายได้เฉลี่ย/เดือน น้อยกว่า 10,000 บาท เกษตรกรโดยส่วนใหญ่ทำการแปรรูปหมากแห้ง โดยใช้ระยะเวลาในการตากหมากแห้ง 3-4 วัน ซึ่งหลังจากการทำการแปรรูปหมากแห้งแล้วจะทำการเก็บรักษาหมากแห้ง เทกองที่ร่มที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

ส่วนที่ 2 ช่องทางการกระจายหมากแห้ง

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรโดยส่วนใหญ่จำหน่ายหมากแห้งผ่านพ่อค้าคนกลางทั้งสิ้น และมีรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังนี้

กรณีขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลาง	จำนวน	ร้อยละที่พบมากที่สุด
สาเหตุที่ขายผ่านพ่อค้าคนกลางเพราะลดระยะเวลาและลดต้นทุน	297	47.14
ขายหมากแห้งครั้งละ 11-20 กิโลกรัม	193	48.25
เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการสำรวจราคาก่อนการเก็บเกี่ยว	355	83.75
เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบราคาจากพ่อค้าคนกลาง	367	91.25
ลักษณะการขายหมากแห้งให้พ่อค้าคนกลาง ส่วนใหญ่เกษตรกรจะนำไปขายให้กับพ่อค้าคนกลางที่จตุรัส	314	78.50
ระยะเวลานำผลผลิตไปขายให้กับพ่อค้าคนกลาง 2 ครั้ง/สัปดาห์	90	28.66
เกษตรกรส่วนใหญ่นำผลผลิตไปขายที่ร้านรับซื้อ	196	62.42

จากการเก็บแบบสอบถามพบว่าเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ขายหมากแห้งผ่านพ่อค้าคนกลางมากถึงร้อยละ 47.14 เนื่องจากช่วยลดระยะเวลาในการเดินทางและช่วยลดต้นทุน รองลงมาคือ มีความสะดวกรวดเร็ว โดยขายให้พ่อค้าคนกลางครั้งละ 11-20 กิโลกรัม โดยส่วนใหญ่ไม่มีการสำรวจราคาก่อนจะขายผลผลิต และจะทราบราคาผลผลิตจากพ่อค้าคนกลาง

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานการผลิตหมากแห้งของเกษตรกร โดยแสดงค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. ของช่องทางการกระจายหมากแห้งทุกด้าน

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานการผลิตหมากแห้งของเกษตรกร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการประสบปัญหา
ด้านคุณภาพผลผลิต	2.09	0.59	น้อย
ด้านปริมาณ	2.81	0.67	ปานกลาง
ด้านราคา	3.35	0.68	มาก
ด้านคลังสินค้า	2.57	0.61	น้อย
ด้านการขนส่ง	2.22	0.63	น้อย
ด้านการบริการ	2.29	0.57	น้อย
รวม	2.54	0.28	น้อย

ระดับการประสบปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานการผลิตหมากแห้งของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอหนองบัว จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}=2.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เกษตรกรผู้จำหน่ายหมากแห้งประสบปัญหาและอุปสรรคด้านราคาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.35$) รองลงมา คือ ด้านปริมาณอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.81$) ส่วนด้านที่ประสบปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านคลังสินค้า ($\bar{x}=2.57$) ด้านการบริการ ($\bar{x}=2.29$) ด้านการขนส่ง ($\bar{x}=2.22$) และด้านคุณภาพผลผลิต ($\bar{x}=2.09$) ตามลำดับ

ปัญหาและอุปสรรคของช่องทางการกระจายหมากแห้งต่าง ๆ

ปัญหาและอุปสรรค	รายละเอียดที่พบโดยส่วนใหญ่	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการประสบปัญหา
ด้านคุณภาพผลผลิต	ผลผลิตมีความชื้น	2.09	0.59	น้อย
ด้านปริมาณ	หมากแห้งเกินไปทำให้ปริมาณหมากมีน้ำหนักลดลง	2.81	0.67	ปานกลาง
ด้านราคา	ราคาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า	3.35	0.68	ปานกลาง
ด้านคลังสินค้า	มาตรฐานของคลังสินค้า	2.57	0.61	น้อย
ด้านการขนส่ง	ระยะทางห่างไกลจากชุมชนยากลำบากต่อการเดินทาง	2.22	0.63	น้อย
ด้านการบริการ	ความตรงต่อเวลาของพ่อค้าคนกลาง	2.29	0.63	น้อย

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ ค่า Independent-Samples T Test และ Anova ดังแสดงตารางต่อไปนี้

ความแตกต่างปัญหาและอุปสรรคของช่องทางการกระจายหมากแห้ง จำแนกตามกรณีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงหน้าบ้านและกรณีนำไปขายเองให้กับพ่อค้าคนกลางที่จตุรรับซื้อ

ปัญหาและอุปสรรคของช่องทางการกระจายหมากแห้ง	กรณีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงหน้าบ้าน		กรณีนำไปขายเองให้กับพ่อค้าคนกลางที่จตุรรับซื้อ		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านคุณภาพผลผลิต	2.13	0.61	2.09	0.59	0.60	0.55
ด้านปริมาณ	2.92	0.70	2.81	0.67	1.68	0.09
ด้านราคา	3.38	0.77	3.35	0.68	0.53	0.59
ด้านคลังสินค้า	2.67	0.54	2.57	0.61	1.78	0.08
ด้านการขนส่ง	2.21	0.61	2.22	0.63	-0.20	0.84
ด้านการบริการ	2.23	0.53	2.29	0.63	-1.14	0.26
รวม	2.37	0.54	2.40	0.64	0.84	0.40

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาและอุปสรรคของช่องทางการกระจายหมากแห้งในแต่ละด้าน จำแนกตามกรณีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงหน้าบ้าน และกรณีนำไปขายเองให้กับพ่อค้าคนกลางที่จตุรรับซื้อ พบว่า แต่ละด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ด้านการเลือกทำเลที่ตั้ง ส่วนใหญ่มีการตั้งจตุรรับซื้อในวันที่มีตลาดเปิดท้ายขายของสัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันพุธและวันอาทิตย์ เป็นจุดที่ใกล้กับเกษตรกรผู้จำหน่ายหมากแห้งและพ่อค้าคนกลางให้เหตุผลว่าการไปตระเวนรับซื้อตามบ้านจะรับซื้อได้ในปริมาณน้อย ด้านคุณภาพผลผลิตมีการคัดเลือกหมากแห้งโดยใช้ความแห้งเป็นเกณฑ์มาตรฐาน ไม่มีความชื้น ด้านน้ำหนักหมากไม่มีเชื้อราสีดำ หากมีเชื้อราสีดำให้คัดแยก และด้านน้ำหนักหมากจะต้องมีหน้าตัดที่มีลักษณะเรียบสม่ำเสมอ ผลผลิตของหมากแห้งโดยส่วนใหญ่จะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ หรือนำหมากแห้งไปรับประทาน และใช้ในอุตสาหกรรมทำสี เช่น สีย้อมผ้า สีย้อมผม และผงกายานของศาสนาฮินดู ด้านการขนส่ง มีการจัดส่งผลผลิตไปยัง ท่าเรือคลองเตย จ.กรุงเทพมหานคร อ.แม่สอด จ.เชียงราย และ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา “ช่องทางการกระจายด้านโลจิสติกส์ของหมากแห้งในพื้นที่อำเภอหนองบัว จังหวัดนครราชสีมา โดยเกษตรกรผู้จำหน่ายหมากแห้งที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 51-60 ปี และระดับการศึกษาประถมศึกษา ซึ่งประกอบของอาชีพ เกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีพื้นที่ในการเพาะปลูกส่วนใหญ่ จำนวน 1-10 ไร่ ใช้เวลาตากหมากแห้ง ระยะเวลา 3-4 วัน ซึ่งวิธีการเก็บรักษาหมากแห้งจะเทกองในที่ร่มมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และในส่วนช่องทางการกระจายหมากแห้ง ส่วนใหญ่เกษตรกรจะขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลาง และไม่มีการขายผลผลิตเองโดยตรง โดยสาเหตุหลักที่เกษตรกรขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลาง ส่วนใหญ่เพราะลดระยะเวลาและลดต้นทุน ซึ่งเกษตรกรขายผลผลิตครั้งละ 11-20 กิโลกรัม เกษตรกรส่วนใหญ่ขายทั้งรายเดิมและรายใหม่ การเก็บเกี่ยวผลผลิตของเกษตรกรไม่มีการสำรวจราคา ส่วนใหญ่ทราบข้อมูลด้านราคามาจากพ่อค้าคนกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านราคาของหมากแห้ง เกษตรกรต้องการให้อยู่ในระดับคงที่และมีราคาที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีแรงกระตุ้นที่จะแปรรูปหมากแห้งเพื่อจำหน่ายมากยิ่งขึ้น
2. ช่องทางการจำหน่าย เกษตรกรมีการตั้งจุดรับซื้อเพียงจุดเดียวเพื่อเป็นตัวแทนของเกษตรกร ภายในอำเภอหนองบัว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อส่งผลให้เกษตรกรสามารถลดระยะเวลาและลดต้นทุนในการผลิตได้ แนะนำให้เกษตรกรรวบรวมผลผลิตภายในชุมชนหลายจุดแล้วรวบรวมนำไปขายให้กับโรงงานเอง เพื่อให้ได้ราคาที่สูงขึ้นมากกว่าการขายพ่อค้าคนกลางและคุ้มค่ากับต้นทุนค่าใช้จ่าย

กิตติกรรมประกาศ

สนับสนุนจากสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครราชสีมา ขอขอบพระคุณอาจารย์อรปวีณ์ เลิศไกร และ ดร.เกียรติจักร ไชยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ที่ให้คำปรึกษาแก่คณะผู้วิจัย รวมทั้งสละเวลาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องและความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับแนวทางในการทำวิจัย

บรรณานุกรม

- กมลชนก สุทธิวาทนฤพุฒิ. (2548). การจัดการโลจิสติกส์ สืบค้น เมษายน 2561 จาก <https://sites.google.com/site/logisticslocistiks/>
- ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมาก. สืบค้น เมษายน 2561. <http://www.chachoengsao.doae.go.th/ecoplants/mak.html>
- คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2546) ประสิทธิภาพในการขนส่ง. สืบค้น เมษายน 2561 <http://digital.collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/53910942/chapter2.pdf>
- ดลยา ไชยวงศ์. (2556). การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการค้าข้าวอินทรีย์ด้านต้นทุนโลจิสติกส์ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กรณีศึกษาบริษัทเดอะสุขะเฮาส์ ไทยแลนด์ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พะเยา: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นงลักษณ์ ตั้งใจ. (2551). ช่องทางการจัดจำหน่ายส้มสายน้ำผึ้งของเกษตรกร ในพื้นที่ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต) สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วรรณิ์ สุทธิใจดี. (2553). การวิเคราะห์รูปแบบการกระจายผลผลิตลิ้นจี่เพื่อลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ ของอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.